

Fevlado-Diversus vzw – Stropkaai 38 – 9000 GENT

tel: (09) 228 59 79

fax: (09) 329 07 47

diversus@fevlado.be

www.fevlado.be

Fevlado Diversus vzw **JAARVERSLAG** 2009

Fevlado-Diversus vzw
25 januari 2010

Ten geleide

Beste lezer,

Voor u ligt het jaarverslag 2009 van Fevlado-Diversus vzw. Zoals u zal kunnen merken, heeft onze organisatie ook dit jaar heel wat gedaan om de kennis over de Dovengemeenschap te verspreiden in Vlaanderen. Elk jaar opnieuw ontvangen wij heel wat vragen naar vorming of begeleiding rond het thema Doven en hun cultuur (in zeer ruime zin). Dit jaar leidde dat ook opnieuw tot een brede waaier aan thema's die tijdens verschillende soorten vorming werden aangeboden.

Voor Fevlado-Diversus was 2009 ook een jaar met heel wat veranderingen. Begin januari 2009 namen wij onze intrek in onze nieuwe locatie aan de Stropkaai te Gent. Ook op het vlak van personeel gebeurden in 2009 heel wat wijzigingen: Geert Dirickx vervoegde het team op 19 januari 2009 als algemeen directeur. Bart Verheyden kwam erbij op 23 februari om de inhoudelijke coördinatie van Fevlado-Diversus op zich te nemen.

Inhoudsopgave

Ten geleide

Voorstelling Fevlado-Diversus vzw

1. Missie en doelstellingen
2. Beleid en strategie
  - a. Samenwerking met Fevlado vzw en Fevlado-Passage vzw
  - b. Lidmaatschap bij Vijftact vzw
3. Personeel 2009
4. Financiën
5. Lidmaatschappen
6. Contactgegevens

Inhoudelijke werking

Reguliere werking: uitbaten van een vormingsdienst

1. Diversus is pleitbezorger van de inclusie- en integratiegedachte
  - a. Diversus streeft naar een correcte beeldvorming over doven en een positieve houding t.o.v. doven
  - b. Diversus verzorgt modules in bestaande opleiding- en nascholingstrajecten
  - c. Diversus stimuleert de participatie van doven in alle geledingen van het maatschappelijke leven
2. Diversus draagt bij tot het verhogen van het inzicht, de kennis en de vaardigheden m.b.t. de ontplooiing van dove personen op het persoonlijke, sociale en maatschappelijke vlak
  - a. Diversus biedt educatieve activiteiten in open aanbod aan voor doven en hun omgeving
  - b. Diversus gaat in op vragen voor vorming op maat voor doven en hun omgeving
  - c. Diversus organiseert lezingen en getuigenissen
  - d. Diversus ontwikkelt geëigende educatieve middelen voor de doelgroep en haar omgeving
3. Diversus verwerft, actualiseert en vertaalt informatie en deskundigheid over doofheid en geeft deze door aan een zo ruim mogelijk publiek
  - a. Diversus stelt via het archief- en documentatiecentrum uitgebreide documentatie en informatie ter beschikking over dove mensen, hun taal en cultuur
  - b. Diversus geeft informatie, ervaringen en deskundigheid door via de uitgave en verspreiding van publicaties
    - i. Aanmaak nieuwe publicaties in 2009
    - ii. Redactionele bijdrage in tijdschrift "Dovennieuws"
    - iii. Website www.fevlado.be
    - iv. E-post
  - c. Diversus baseert haar werking op recente wetenschappelijke inzichten, ervaringsdeskundigheid en recente tendensen in de maatschappij
    - i. Diversus is betrokken bij netwerken en samenwerkingsverbanden met belangengroepen, ervaringsdeskundigen en/of wetenschappers
    - ii. Diversus doet aan deskundigheidsbevordering
    - iii. Diversus verspreidt informatie, ervaringen en deskundigheid via evenementen en manifestaties

Voorstelling Fevlado-Diversus vzw

1. Missie en doelstellingen

Fevlado-Diversus is een sociaal-culturele organisatie die streeft naar een inclusieve samenleving met een volwaardig burgerschap voor doven en slechthorenden. Ze benadert hierbij doofheid vanuit sociaal-cultureel perspectief, met respect voor ieders eigenheid, ongeacht de communicatiewijze en de groep waartoe de dove en/of slechthorende persoon zich identificeert.

Ze wil dit doen door

- ❖ educatieve, ondersteunende en sensibiliserende activiteiten te organiseren die een genuanceerde visie op doof- en slechthorendheid bevorderen, gericht naar doven en slechthorenden, als naar horenden
- ❖ de interactie te stimuleren tussen de gemeenschap van doven en slechthorenden en de ruimere samenleving;
- ❖ het stimuleren van de netwerkvorming tussen partners in het socio-culturele werkveld.

Principes/waarden die Fevlado-Diversus daarbij hanteert

- ❖ Diversus erkent ieders eigenheid
- ❖ Diversus eert de "inclusie-en empowerment" gedachte
- ❖ zelfreflectie is een principe
- ❖ Diversus vertrekt vanuit een objectieve benadering en een open geest
- ❖ Diversus is er van overtuigd dat de communicatieproblematiek zowel bij doven en slechthorenden, als bij de maatschappij ligt

Inclusie

In het integratiestreven dat in de jaren '80 en '90 hoogtij vierde stond het zich aanpassen aan de algemene norm van de samenleving centraal. Ook dove mensen hadden het recht om te participeren aan de gewone samenleving, maar dan wel door het leveren van eigen inspanningen (het communicatiesysteem Nederlands met Gebaren, het leren spraakafzien en spreken zijn hier niet vreemd aan). De samenleving zelf bleef buiten schot. Integratie was hoofdzakelijk éénrichtingsverkeer. Mede op basis van die kritiek groeide het gedachtegoed van inclusie en volwaardig burgerschap. Inclusie is een wederkerig proces. Om deel te kunnen uitmaken van de samenleving moeten én de dove persoon én de samenleving inspanningen leveren. Inclusie dus als relationeel concept. Inclusie start bij het accepteren en waarderen van diversiteit in een gemeenschap.

Volwaardig burgerschap

Dove mensen moeten volwaardig deel kunnen nemen aan alle aspecten van de samenleving. Het zijn burgers met gelijke rechten en plichten. Ze hebben recht op (specifieke) ondersteuning om gelijkwaardig te kunnen participeren en om een eigen bijdrage te leveren.

2. Beleid en strategie

a. Samenwerking met Fevlado vzw en Fevlado-Passage vzw

De officiële samenwerking die in 2004 tot stand kwam tussen de drie Fevlado-organisaties werd in 2005 gevolgd door een samenwerkingsakkoord. Ze is opgesteld door het Dagelijks Bestuur en goedgekeurd door de Raad van Bestuur van de drie vzw's op 2 september 2005.

Deze samenwerking komt ook tot uiting in de samenstelling van de bestuursorganen. De Raad van Bestuur is voor de drie organisaties samengesteld uit dezelfde leden, in de Algemene Vergadering worden zij omringt door een aantal leden die slechts binnen 1 vzw een bestuursmandaat uitoefenen. De situatie op 31 december 2009 was als volgt:

Algemene vergadering (7 leden)

Hugo Platteau	Br. Dirk Beirnaert
Filip Verstraete	Frank van de Perre
Filip Loncke	Helga Stevens
Filip Heyninck	Geert Dirickx

Raad van Bestuur (6 beheerders)

Hugo Platteau (voorzitter)	Frank Van de Perre
Filip Verstraete	Geert Dirickx
Helga Stevens	Br. Dirk Beirnaert

Gemeenschappelijk Dagelijks Bestuur van Fevlado, Fevlado-Diversus en Fevlado-Passage.

Fevlado vzw, Fevlado-Diversus vzw en Fevlado-Passage vzw hebben één gemeenschappelijk Dagelijks Bestuur dat is samengesteld uit de drie respectievelijke voorzitters, de 3 respectievelijke secretarissen en de coördinatoren/directeur. Zij zijn verantwoordelijk voor het dagelijks beleid van de drie organisaties.

b. Diversus is lid van Vijftact vzw

Fevlado-Diversus wordt via haar lidmaatschap bij Vijftact vzw gesubsidieerd in het kader van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk van 3 april 2004. Door de federatievorming konden de 5 lidorganisaties hun erkenning en subsidies van 2001 behouden. Het beleidsplan '2005-2009' vormt de leidraad bij de concretisering van de werking van de federatie en haar vijf lidorganisaties. Bijsturing werd ondertussen mogelijk gemaakt zodat er kan ingespeeld worden op eventuele opportuniteiten. Naar aanleiding van de evaluatie van het decreet werd ook in 2007 verder geijverd voor een volwaardige plaats in het decreet, met behoud van de eigenheid, financiering voor de federatievorming en groeimogelijkheden. De door de overheid voorgestelde piste van een verankering in het nieuwe participatiedecreet werd na grondig onderzoek en overleg uiteindelijk verlaten. Het nieuw voorontwerp van decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk dat eind augustus verscheen voorziet een expliciete en volwaardige plaats voor Vijftact. Er was echter wel nog lobbywerk nodig opdat ook tegemoet werd gekomen aan de vraag naar subsidiëring van de federatievorming vanaf 2008 en niet vanaf 2011. Het F.O.V., de belangenbehartiger nam

deze eis op in de verdere besprekingen met de overheid en kon uiteindelijk het goed nieuws brengen dat de 75.000,00 euro vanaf 2008 werd toegezegd.

Samenstelling van de bestuursorganen: situatie op 31 december 2009

De **Algemene Vergadering** van Vijftact bestaat uit drie afgevaardigden van de vijf lidorganisaties

Ronald Breyne – centrum Zit Stil
Ria Van Den Heuvel – centrum Zit Stil
Martine Heiremans – centrum Zit Stil
Lief Vanbael – Gezin en Handicap
Frans Carsau – Gezin en Handicap
Bernard Vyncke – Gezin en Handicap
Herman Van Hove – SIG
Viviane Vermeiren – SIG
Marc Colson - SIG
Hugo Platteau – Fevlado-Diversus
Geert Dirickx – Fevlado-Diversus
Bart Verheyden – Fevlado-Diversus
Jos Valkenburg – Vlaamse Dienst Autisme
Det Dekeukeleire – Vlaamse Dienst Autisme
Linda Geldof – Vlaamse Dienst Autisme

De **Raad van Bestuur** telt 10 bestuurders, twee van elke lidorganisatie:

Voorzitter: Frans Carsau	Ondervoorzitter: Ronald Breyne
Secretaris: Viviane Vermeiren	Penningmeester: Jos Valkenburg
Bestuurder Det Dekeukeleire	Bestuurder Ria Van Den Heuvel
Bestuurder Bart Verheyden	Bestuurder Geert Dirickx
Bestuurder Herman Van Hove	Bestuurder Lief Vanbael

Het **Dagelijks Bestuur** bestaat uit de voorzitter, de coördinatoren of directeurs van de lidorganisaties en de coördinator van Vijftact:

Frans Carsau, voorzitter
Greet Firlefyn, algemeen coördinator Vijftact
Viviane Vermeiren, coördinator SIG
Jos Valkenburg, directeur VDA
Ria Van Den Heuvel, directeur centrum Zit Stil
Lief Van Bael, coördinator Gezin en Handicap
Bart Verheyden, coördinator Fevlado-Diversus

3. Personeel

- **In vast dienstverband**

- Geert Dirickx, algemeen directeur (deeltijds a rato van 20 uren per week) sinds 19 januari 2009
- Bart Verheyden, inhoudelijk coördinator (deeltijds a rato van 20 uren per week) sinds 23 februari 2009

- Maartje De Meulder, educatieve stafmedewerker reguliere werking, (deeltijds à rato van 20 uren per week)
- Carolien Doggen, educatieve stafmedewerker reguliere werking (deeltijds à rato van 20 uren per week)
- Hilde Nyffels, educatieve stafmedewerker reguliere werking (deeltijds à rato van 20 uren per week), contract onbepaalde duur,, in het kader van de sociale maribel:
- Els Vereecke, administratieve medewerker (deeltijds à rato van 20 uren per week), contract onbepaalde duur, in het kader van de sociale maribel:
- Bram Beelaert, projectmedewerker erfgoedwerking
  - Tot 10/04/2009
    - Deeltijds à rato van 28 uren erfgoedwerking
    - Deeltijds à rato van 12 uren administratieve medewerker
- Carl De Roo, projectmedewerker erfgoedwerking en archief
  - Van 15/06/2009 tot 30/09/2009
    - Voltijds 40 uren per week

- **Freelance medewerkers**

- Voor de vorming op maat, de reguliere Vlaamse Gebarentaalcursussen en de lezingen worden dove freelance docenten ingeschakeld.

- **Fevlado-personeel**

Personeel van Fevlado vzw ondersteunt Diversus bij de uitvoering van haar vormingsactiviteiten en enkele logistieke taken. Hiertegenover staat een financiële return. De afspraken hieromtrent staan beschreven in het samenwerkingsakkoord tussen de 3 Fevlado-organisaties.

4. Financies

- Diversus wordt als vormingsdienst, via haar lidmaatschap bij Vijftact vzw, gesubsidieerd in het kader van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk;
- In het kader van het Fonds Sociale Maribel voor de socioculturele sector 2008-2009 werd een overeenkomst met Fevlado afgesloten waarbij Fevlado haar trekkingsrecht afstaat aan Fevlado-Diversus.

5. Lidmaatschappen

Fevlado-Diversus is lid van:

- De Federatie van vormingsdiensten voor personen met een handicap en hun omgeving, Vijftact vzw
- De Federatie van Organisaties Volksontwikkeling, FOV
- De Federatie voor Werkgevers van de Sociaalculturele sector, SOCIARE
- De Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief- en Documentatiewezen, VVDAB

6. Contactgegevens

Secretariaat:
Fevlado-Diversus vzw
Stropkaai 38
9000 Gent
Tel 09/228.59.79
Teksttel. en fax: 09/329.07.47

Documentatiecentrum:
Edgard Tinelstraat 92
9040 Sint-Amandsberg

Archiefbewaarplaats:
Stropkaai 38
9000 Gent

Voor algemene informatie: diversus@fevlado.be

Voor informatie over de aan te kopen publicaties: verkoopdienst@fevlado.be

Voor meer informatie over de cursussen VGT: gebarentaalcursus@fevlado.be

www.fevlado.be

**De reguliere werking 2008: uitbaten van een
vormingsdienst**

Fevlado-Diversus en haar lidmaatschap bij Vijftact vzw

Diversus is voor het uitbaten van haar vormingsdienst erkend door het Ministerie van Cultuur, in het kader van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk van 4 april 2003. Hiertoe maakt Diversus sinds 21 april 2004 deel uit van Vijftact vzw, de federatie van 5 vormingsdiensten die werken rond een specifieke thematiek/doelgroep : SIG, centrum Zit Stil, Vlaamse Dienst Autisme, Gezin en Handicap en Fevlado-Diversus. De vijf sociaal-culturele organisaties streven naar een volwaardig burgerschap van personen met een handicap (in ruime zin) in een samenleving die hierop is afgestemd. Vijftact ondersteunt deze organisaties in hun werking. Ze treedt op als belangenbehartiger en woordvoerder. Ze waakt erover dat de lidorganisaties voldoen aan de decretale vereisten. Vijftact zorgt voor de bundeling van kennis, inzicht en knowhow van de aangesloten organisaties en realiseert zo een meerwaarde op het vlak van kwaliteitszorg, professionaliteit, netwerkverbreding en afstemming. Vijftact respecteert de eigenheid en deskundigheid van de aangesloten lidorganisaties.

Het beleidsplan '2005-2009' stelt de volgende doelstellingen centraal:

- 1.1. Vijftact is de pleitbezorger van de inclusie- en integratiegedachte;
- 1.2. Vijftact draagt bij tot het verhogen van het inzicht, de kennis en de vaardigheden m.b.t. de verschillende doelgroepen op het persoonlijke, sociale en maatschappelijke vlak;
- 1.3. Vijftact verwerft, actualiseert en vertaalt informatie en deskundigheid over de verschillende doelgroepen en hun maatschappelijke context en geeft deze door aan een zo ruim mogelijk publiek.

In de loop van 2010 zal het nieuwe beleidsplan (2010-2014) gefinaliseerd worden. In 2009 werden hiervoor de eerste stappen gezet tijdens overlegmomenten van het Dagelijks bestuur.

Deze doelstellingen werden op het niveau van de 5 vormingsdiensten geoperationaliseerd in concrete activiteiten, met de sociaal-culturele methodiek als werkwijze om te streven naar meer solidariteit, emancipatie en inclusie.

Dit betekent dat er jaarlijks, naast de verplicht te vervullen 250 uren educatieve activiteiten, tal van informerende en sensibiliserende vormingsactiviteiten op het programma staan.

1. Diversus is pleitbezorger van de inclusie- en integratiegedachte

1.1. Diversus streeft naar een correcte beeldvorming over doven en een positieve houding t.o.v. doven

Fevlado-Diversus neemt sinds 1996 de verantwoordelijkheid op zich om in Vlaanderen jaarlijks **WERELDDOVEDAG (WDD)** te organiseren op de vierde zaterdag van september. WDD is uitgegroeid tot een groots evenement, waarbij de Vlaamse Dovengemeenschap als culturele- en taalminderheidsgroep samenkomt en haar deuren wijd openzet voor alle geïnteresseerden. WDD vormt het moment bij uitstek om een aantal hardnekkige knelpunten ter discussie te stellen maar biedt evenzeer een forum aan de pleitbezorgers van de Vlaamse Dovencultuur, de dove en horende gebarentaalgebruikers.

De voorbereidingen voor de 15^e editie kwamen pas laat op gang door verschillende veranderingen op coördinatoreniveau. Begin 2009 startten op Fevlado-Diversus twee nieuwe coördinatoren (in januari resp. februari 2009). Ook in 2009 werd, net als in 2008, geopteerd voor een sobere versie van Werelddovendag. Deze ging door op 26 september 2009 op de terreinen van de Katholieke Hogeschool Kempen in Geel.

Hoofdthema tijdens Werelddovendag 2010 was "Dove ouders", met in de voormiddag een fel gesmaakte studievoormiddag met sprekers uit binnen- en buitenland en een interessant debat met dove ouders. Daarnaast was er ook plaats voor gezellig samenzijn, het nuttigen van een warme maaltijd, kinderspelletjes en 's avonds een zeer gewaardeerde kwis, georganiseerd door Jong-Fevlado naar analogie met het oude BRT-programma "De Drie Wijzen".

De Dovengemeenschap zet met haar deelname aan het project '**VGTDoeMee**' haar deuren open voor dove kinderen met CI en hun ouders. Deze groep kan een belangrijk onderdeel gaan vormen van de Dovengemeenschap. Deze laatste heeft dan ook de belangrijke verantwoordelijkheid om deze nieuwkomers een thuis te geven en zich te integreren. Begin 2009 liep de eerste reeks nog. In de periode september 2009-juni 2010 gaat de tweede reeks van VGTDoeMee door.

Het project dat een organisatie is van VLOK-CI (Vlaamse ouders van kinderen met een Cochleair Implant), VGTC, het Vlaams Gebarentaalcentrum en Fevlado-Diversus bestaat uit een tiental ontmoetingsdagen en een taalkamp. De kinderen tussen 6 en 12 jaar worden op een speelse manier ondergedompeld in een VGT-bad. Ouders krijgen ondertussen vorming op maat aangeboden, bestaande uit drie delen: een les Vlaamse Gebarentaal, een vormingsles over een welbepaald thema en tijd om gewoon met elkaar kennis te maken en een babbel te doen.

1.2. Diversus verzorgt modules in bestaande opleiding- en nascholingstrajecten

Fevlado-Diversus verzorgde in de loop van 2009 **3 modules** in bestaande opleiding- en nascholingstrajecten:

Studenten 'tolk Vlaamse Gebarentaal' aan de **Lessiushogeschool** te Antwerpen maakten kennis met de Vlaamse Dovengemeenschap, haar taal en cultuur. De module behandelde diverse aspecten:

- inleiding in individuele/collectieve culturen en voorstelling van Dovenculturen als collectieve culturen
- Dovenculturen als 'hoge context' – culturen
- Andere kenmerken van Dovenculturen
- Ownership
- Voorstelling van de Fevlado-organisaties

In het kader van een gastcollege op 9 oktober 2009 aan de **VUB**, opleiding Bachelor in de Psychologie, vak Orthopsychologie gaf Fevlado-Diversus een lezing omtrent de sociaal-culturele visie van de Dovengemeenschap op visuele communicatiestrategieën en de begeleiding van dove kinderen.

Binnen de opleiding Medical Management Assistant aan de **HOWEST** (campus Brugge) gaf freelance medewerker Serge Vlerick een basiscursus Vlaamse Gebarentaal op maat van de studenten.

1.3. Diversus stimuleert de participatie van doven in alle geledingen van het maatschappelijk leven

Het ondersteunen van organisaties die inclusiebevorderende activiteiten voor doven ontplooiën nam ook in 2009 heel wat tijd in beslag. Tal van organisaties, maar ook individuele personen, vinden hun weg naar Diversus met vragen naar advies en ondersteuning. De begeleiding vanuit Diversus is dikwijls intensief: vragen dienen worden afgetoetst, verduidelijkt en in een ruimer kader geplaatst met de nodige aandacht voor de sociaal-culturele invalshoek van doofzijn. Het is opvallend dat de Dovengemeenschap, haar taal en cultuur voor heel wat organisaties een grote onbekende blijft. Ook het vinden van aansluiting met de Dovengemeenschap, het er bekend maken van de geplande initiatieven gaat niet altijd zonder slag of stoot. Projecten die men op het getouw wil zetten zijn daarom wel eens niet haalbaar en onvoldoende realistisch ingeschat. De ervaring en knowhow van Diversus en haar inbedding in de Dovengemeenschap zijn bijgevolg van groot belang tijdens het begeleidingsparcours van betrokken organisatie. 2009 was goed voor 15 begeleidingen.

datum	begeleiding	aanvragende organisatie
1. V.a. juni 09	BRONKS zoekt geschikte dove acteur/actrice voor theaterproject	BRONKS vzw 1000 BRUSSEL
2. Augustus 2010	Universitair Harmonie-orkest organiseerde project rond toegankelijk maken van klassieke muziek voor doven en slechthorenden: "good vibrations". Begeleiding bij het ruimer verspreiden bij de beoogde doelgroep	Universitair Harmonie-orkest vzw 3000 Leuven
3. Mei 09	Begeleiding en bekendmaking bij de doelgroep van een dansproject waar ook dove jongeren bij konden aansluiten	Jeugd en Dans vzw 1000 Brussel
4. 7/10/09	Begeleiding van CORA werkgroep Dovencultuur rond ontwikkeling van cursuspakket "Dovencultuur" voor jongeren in het BuBaO en BuSO.	CORA
5. 23/04/09	Begeleiding dovencultuurdag op het BuSO Sint-Gregorius te Gentbrugge	CORA
6. Nov. 09	Begeleiden van project "visueel communiceren met dove baby's en peuters"	't Signaal vzw 1082 Sint-Agatha-Berchem
7. Juni 09	Begeleiding van thuisbegeleidingsdienst bij vraag hoe dove volwassenen met een mentale achterstand	TB Sint-Lievenspoort

	in contact te brengen met dovensgemeenschap	9000 GENT
8. Mei 09	Organisatie VFG vroeg begeleiding en medewerking bij geven van vorming omtrent inclusie tijdens actiedag "Moevementen"	VFG 3000 Leuven
9. Mei 09	Begeleiding bij het organiseren van samenkomst van medewerkers van dit bedrijf	IDEWE 3000 Leuven
10. Nov 09	Begeleiding van hogeschool rond inclusiedag. Opvolgen en overleggen omtrent inhoud van lezing	Plantijn Hogeschool 2000 Antwerpen
11. Juli 09	Begeleiding bij VDAB voor organisatie van lezing omtrent Vlaamse gebarentaal en dovenscultuur	VDAB 2800 Mechelen
12. Okt 09	Organisatie VFG vroeg begeleiding en medewerking bij geven van vorming omtrent Dovencultuur tijdens trefdag VFG	VFG 9800 Deinze
13. April 09	Creatief begeleidingscentrum vroeg medewerking en begeleiding omtrent dovenscultuur en vlaamse gebarentaal	Krekenland 9960 Assenede
14.	Begeleiding bij het maken van een cursus babygebarentaal voor horende ouders.	Vida Sana vzw 3220 Sint-Pieters-Rode
15. Dec 09	Vraag naar omzetting van een zin in vingerspelling	Commotie 2600 Berchem

2 Diversus draagt bij tot het verhogen van het inzicht, de kennis en de vaardigheden m.b.t. de ontplooiing van dove en slechthorende personen en hun omgeving op het persoonlijke, sociale en maatschappelijke vlak.

2.1. Diversus biedt educatieve activiteiten in open aanbod aan voor doven en hun omgeving

Het in 2008 gerealiseerd open aanbod omhelst **962 uren**.

De hype rond Vlaamse Gebarentaal en de toenemende zichtbaarheid van de Dovengemeenschap als taalminoriteitsgroep hebben hun effect op de vraag naar cursussen VGT en Dovencultuur niet gemist. Terwijl cursussen Dovencultuur eerder op maat worden uitgewerkt worden de VGT cursussen over gans Vlaanderen met groots succes in open aanbod aangeboden. Een enkele keer gebeurt dit in samenwerking met een andere organisatie, zoals het Taal- en Instructiecentrum van Torhout en de Lessius Hogeschool Antwerpen.

2009 was goed voor **932 VGT-cursussen**, waarbij de communicatie centraal staat. De aangeboden oefeningen hebben als doel de visuele, motorische en expressieve vaardigheden te ontwikkelen die nodig zijn voor het aanleren van VGT. Er wordt een basislexicon en enkele belangrijke grammaticale regels aangeleerd gerelateerd aan de dagelijkse communicatie. Dit gebeurt aan de hand van specifieke thema's. Daarenboven leert men er heel wat kennen over het reilen en zeilen van de Vlaamse Dovengemeenschap. Het sociaal-cultureel model vormt hierbij het uitgangspunt. Niveau 1 en niveau 2 omvatten telkens 20 lesavonden van 2 uur. De cursusreeks volgt het schooljaar en loopt van oktober tot april. In september 2009 werd op twee plaatsen ook voor de eerste keer een derde jaar VGT aangeboden (Gent en Leuven)

De uitbreiding van het aanbod cursussen blijft echter afhankelijk van het aantal beschikbare docenten, die VGT als eerste taal of moedertaal beheersen en oa via het volgen van een individueel bijscholingsparcours over de nodige didactische vaardigheden beschikken.

Via een gerichte promotiecampagne met o.a. de verspreiding van 2000 folders en 300 affiches, aankondigingen op websites en e-magazines, in tijdschriften en onder de pers werd de cursusreeks aangekondigd. Via de website www.fevlado.be kon men vanaf juli online inschrijven.

Diversus kon in september 2009 eindelijk starten met een open aanbod voor dove personen, de zgn. Deafhoodcursus. Dit gebeurde in samenwerking met de VSPW te Gent. De werkgroep die eind 2008 opgericht werd, werkte nieuwe cursusinhouden en opleidingsmethodieken uit zodat vanaf de 2^e helft van 2009 een kwalitatief cursusaanbod 'Dovencultuur' en 'Doofbewustzijn' aangeboden kon worden. Deze cursusreeks (1x/maand een volledige vrijdag van 6u) bleek een groot succes: de cursus was enkele dagen na het openen van de inschrijvingen al volzet! In 2009 werden er binnen het kader van de **Deafhoodcursus** dan ook **240** aangeboden aan Dove geïnteresseerden.

Ook werd op zaterdag 14 november een lezing georganiseerd met de Amerikaanse professor Dirksen Bauman. Hij gaf een zeer gesmaakte voordracht omtrent het thema "**audisme**". In totaal duurde deze studiedag **6u**. In totaal bleken bijna 200 personen, doof en horend, interesse te hebben voor deze studiedag.

2.2. Diversus gaat in op vragen voor vorming op maat voor doven en hun omgeving

Fevlado-Diversus realiseerde in 2009 **vijf vormingen op maat**:

- ❖ Fevlado-Diversus is één van de partners van het 'VGT doe mee' project. De andere twee zijn VLOK-CI (Vlaamse vereniging van ouders van kinderen met een cochleair implant) en het VGTC, het Vlaams GebarentaalCentrum.

Het project heeft als doel om in een tiental ontmoetingsdagen dove kinderen tussen 6 en 12, die niet VGT vaardig zijn en al dan niet een CI dragen op een speelse manier onder te dompelen in een VGT-taalaanbod. Diversus is verantwoordelijk voor de vorming van de ouders. Deze bestaat uit drie delen: een les Vlaamse Gebarentaal, een vormingsles over een bepaald thema en wat tijd om gewoon met elkaar kennis te maken en een babbel te doen. Op de website www.vgtdoemee.be is alle informatie terug te vinden en kunnen gezinnen zich inschrijven voor de maandelijkse ontmoetingsdag.

Overzicht programma ouders:

(eerste jaargang)

- **18 januari 2009:** De organisatie Fevlado door Filip Verstraete, voorzitter Fevlado vzw
- **15 februari 2009:** Bilinguaal-bicultureel onderwijs voor dove kinderen door het team van Kasterlinden (tweetalige dovenschool in Sint-Agatha-Berchem)

(tweede jaargang)

- **20 september 2009:** "inleiding in de Vlaamse gebarentaal en al haar aspecten" door Myriam Vermeerbergen, voorzitter Vlaams Gebarentaalcentrum en docente opleiding Lessiushogeschool
  - **18 oktober 2009:** "getuigenis" door Myriam Bastiaens, horende moeder van 2 dove kinderen
  - **15 november 2009:** "over-leven in de horendenschool. Over het welbevinden van dove jongeren in het Vlaams regulier secundair onderwijs" door Isabelle Smessaert (GOn-begeleidster en onderzoeker)
- ❖ Voor het personeel van de lagere school, middelbare school, het MPI en het GOn van de dovenschool Kasterlinden werd een cursus Dovencultuur aangeboden. 50 leerkrachten, GOn-begeleiders, opvoeders, logopedisten, maatschappelijk werkers en psychologen schreven zich in. De groep werd opgesplitst in twee subgroepen die elk tien lessen van 2,5 uur aangeboden kregen. Lesinhouden: les 1: Inleiding tot de Dovencultuur, les 2: verschillende dimensies van Dove humor – Deaf comedy – signed songs, les 3: poëzie, Deaf cinema, hearing cinema, Deaf documentaries, les 4: audism, les 5: Dovencultuur en CI. De cursus werd zeer goed gemaakt, zowel door mensen die al iets wisten van Dovencultuur, als door totale leken. Men gaf aan nu een (beter) beeld te hebben van Dovencultuur, en als gevolg daarvan hun leerlingen ook beter te begrijpen of de reacties en vragen van hun leerlingen beter te kunnen plaatsen. De lessen gaven aanleiding tot discussie binnen maar ook buiten de lesuren zelf. De lessen waren voor veel personeelsleden ook een eye-opener: les krijgen van een dove persoon, in VGT.
  - ❖ Bijscholing Vlaamse Gebarentaal voor personeelsleden van stad Roeselare die reeds een cursus niveau 1 en 2 aan de provincie volgden. Via een interactief gebeuren met rollenspel, dialoog en tal van communicatieoefeningen werden de gebaren opgefrist.
  - ❖ De beschutte werkplaats Trianval vzw uit Wetteren vroeg aan Fevlado-Diversus een basiscursus gebarentaal en communiceren met dove medewerkers. Deze cursus die twee dagen duurde, werd gegeven aan twee verschillende groepen van een tiental medewerkers van Trianval. Om de

toegepaste informatie meteen in de praktijk te kunnen omzetten, was er bij elke groep één dove collega van Trianval aanwezig.

startdatum	titel vormingspakket	aanvrager
1. 2/6/09	"basiskennismaking met dovencultuur en gebaren toegepast op veiligheid en werk"	IDEWE 3000 Leuven
2. Vanaf sept. 2009	Vorming voor ouders van dove kinderen met CI: thema's: Dovengemeenschap, Dovencultuur, Vlaamse Gebarentaal	VLOK-CI vzw, 1745 Opwijk
3. Okt. 2009	Opfrissing Vlaamse Gebarentaal	Stad Roeselare 8800 Roeselare
4. jan. 2009	Kennismaking met Dovencultuur	Dovenschool Kasterlinden 1082 Sint-Agatha-Berchem
5. dec.2009	Basiscursus "communiceren met doven en slechthorenden en basisgebarentaal"	Trianval vzw 9230 Wetteren

2.3. Diversus organiseert lezingen en getuigenissen

Op vraag van onderwijsinstellingen (lager en middelbaar onderwijs) en organisaties uit de non-profit sector geven dove ervaringsdeskundigen voordrachten en getuigenissen met als thema's: beleving, Dovengemeenschap, Vlaamse Gebarentaal, Dovencultuur, hoe omgaan met enz.

2.4. Diversus ontwikkelt geëigende educatieve middelen voor de doelgroep en haar omgeving

Fevlado-Diversus realiseerde in de loop van 2008 de drie voorziene educatieve middelen die naar aanleiding van de hierboven reeds vermelde vormen op maat of in open aanbod werden aangemaakt:

- ontwikkeling DVD lexicon 3de jaar
- ontwikkeling DVD oefenmateriaal in samenwerking met het Vlaams Gebarentaalcentrum
- verdere ontwikkeling vormingspakket voor horende ouders in het kader van project 'VGT doe mee'
- ontwikkeling lessenspakket VGT niveau 3 in samenwerking met het Vlaams Gebarentaalcentrum.

3. Diversus verwerft, actualiseert en vertaalt informatie en deskundigheid over doofheid en geeft deze door aan een zo ruim mogelijk publiek

3.1. Diversus stelt via het archief- en documentatiecentrum uitgebreide documentatie en informatie ter beschikking over dove mensen, hun taal en cultuur

Fevlado-Diversus stelt via het archief – en documentatiecentrum uitgebreide historische en hedendaagse documentatie en informatie ter beschikking over de (Vlaamse) Dovengemeenschap, haar taal en cultuur.

De bibliotheekwerking van Fevlado-Diversus biedt een leencollectie aan in de schoolbibliotheek van het CVO VSPW in Sint-Amandsberg, waar een opleiding tolk VGT wordt ingericht. Men kan er **1355** titels van hedendaagse bronnen raadplegen over dove mensen, hun taal en cultuur. In 2009 werden 25 nieuwe titels aan het rijtje toegevoegd. De informatie is beschikbaar in de vorm van een uitgebreide collectie boeken, tijdschriften, video's, DVD's en eindwerken Graduaat Tolk Vlaamse Gebarentaal. De collectie is via SODAC, het Systeem voor de Ontsluiting van Documentatie en Archief in verband met de Cultuur van Doven online raadpleegbaar: www.fevlado.be/sodac. In totaal werden er **571** bronnen ontleend.

In 2008 werd de samenwerking met de bibliotheek van het VSPW verder uitgediept. De bekendheid van het documentatiecentrum werd verhoogd door, in samenspraak met de tolkenopleiding van het VSPW, een voorstelling te geven aan nieuwe cursisten. Ook werden de bibliotheekmedewerkers van het VSPW gesensibiliseerd om bij vragen meer systematisch door te verwijzen naar Fevlado-Diversus (website, Sodac). Begin 2009 resulteerde één en ander in een drie weken durende tentoonstelling in de bib, gewijd aan onze collectie. Bedoeling is om zowel onze organisatie, als de Vlaamse Dovengemeenschap meer zichtbaarheid te geven bij de bezoekers van de bibliotheek. Door het stopzetten van het contract van Bram Beelaert kon Fevlado-Diversus tussen april en december 2009 geen bibliotheekmedewerker voorzien (zoals afgesproken werd tussen VSPW en Fevlado-Diversus). Vanaf januari 2010 zal een nieuwe parttime medewerker voor Fevlado op donderdag aanwezig zijn in de bibliotheek van de VSPW.

Sedert het project *Archieven van de Vlaamse Dovengemeenschap*, afgerond in 2006, is Fevlado-Diversus een centrale bewaarplaats geworden van de archieven van de Vlaamse Dovengemeenschap. Deze kunnen op aanvraag geraadpleegd worden. Deze uitgebreide verzameling historische bronnen (het archief bestaat uit 100 m²) maken deel uit van het erfgoed van de Vlaamse Dovengemeenschap en zijn het bewijs van een rijke

geschiedenis. Op die manier stelt Fevlado-Diversus uitgebreide historische en hedendaagse documentatie en informatie ter beschikking over de (Vlaamse) Dovengemeenschap, haar taal en cultuur.

Anno 2009 kan men in het archief- en documentatiecentrum van Fevlado-Diversus terecht voor een uitgebreide verzameling van historische en hedendaagse bronnen over de (Vlaamse) Dovengemeenschap, haar taal en cultuur. De beschikbare collecties zijn via SODAC, Systeem voor de Ontsluiting van Documentatie en Archief in verband met de Cultuur van Doven, online te raadplegen. We voeren geen actieve acquisitiepolitiek, maar verzorgen wel de noodopvang van archieven die in de papiermand dreigen te komen. Tegelijk blijft Fevlado-Diversus actief in het netwerk van archieforganisaties dat de laatste jaren werd uitgebouwd:

- Fevlado-Diversus is betrokken bij Archiefbank Vlaanderen (invoer en onderhoud records)
- Fevlado-Diversus is lid van de werkgroep privaatrechtelijke archieven van de VVBAD
- Fevlado-Diversus is lid van het Gents Archieven Overleg
- Fevlado-Diversus werkt samen met Heemkunde Vlaanderen inzake archiefvorming
- Fevlado-Diversus blijft contacten onderhouden met de lokale dovenclubs in verband met hun archief
- Fevlado-Diversus vervult een doorverwijfsfunctie bij aanvragen vanuit de Dovengemeenschap, academische wereld, erfgoedsector en het brede publiek

In het kader van het erfgoedproject "Uit de Doofpot" werd in 2008, gerelateerd aan de verhalendatabank, een module ontwikkeld om de afgenomen interviews in zijn geheel goed te kunnen archiveren. Er is gezocht naar een methode die zowel voldoet aan archivalische kwaliteitseisen (duurzaam en conform de geldende standaarden) als werkbaar is binnen Fevlado-Diversus (personeel, investeringen). In 2009 werd deze verder geïmplementeerd.

Eind 2008 werd de gehele archiefcollectie verhuisd naar een nieuw depot aan de Stropkaai in Gent, als onderdeel van de algemene verhuis van de Fevlado-organisaties. De archiefdozen werden ingepakt in verhuisdozen met daarop het plaatsnummer van het rek waar ze stonden, zodat ze bij het uitpakken direct op de aangewezen plaats komen. Ter gelegenheid van die verhuis werd een significante hoeveelheid "rauw" archief, met behulp van enkele vrijwilligers, een eerste keer behandeld en in archiefdozen gestopt, met oog op verdere verwerking in de toekomst. Na de verhuis werd tijdelijk een archiefmedewerker aangenomen voor de periode april-september 2009 om het archief zoveel als mogelijk te klasseren en toegankelijk te maken voor bezoekers.

3.2. Diversus geeft informatie, ervaringen en deskundigheid door via de uitgave en verspreiding van publicaties

3.2.1. Aanmaak nieuwe publicaties 2008

In 2009 gaf Fevlado-Diversus **twee publicaties** uit:

Boek "Vive la parole? Milaan 1880 als scharniermoment in het dovenonderwijs"

auteurs: Bram Beelaert, Christine Bruyneel en Kaat Leeman

In samenwerking met het Archief van de Zusters van Liefde (Gent) werd dit boek vanaf april 2009 te koop aangeboden. In dit boek, een prachtige uitgave vol met mooie foto's uit heden en verleden, werd de geschiedenis van het dovenonderwijs en de rol van Milaan 1880 onder de loep genomen. In Milaan ging dat

jaar een congres door "ter lotsverbetering van Doofstommen". Dit leidde in de jaren nadien tot een steile opkomst van het orale dovenonderwijs, waarbij het gebruik van gebarentaal werd afgeraden of verboden.

Verslagboek symposium "Mijn kind is doof. CI en identiteitsontwikkeling"

Op 22 november 2008 organiseerden Fevlado en VLOK-CI in Leuven het symposium "Mijn kind is Doof. CI en identiteitsontwikkeling". De grote opkomst (meer dan 200 personen) maakte duidelijk dat dit symposium heel erg nodig was, en dat de Dovengemeenschap en de ouders elkaar kunnen vinden en ondersteunen.

Van dit symposium is nu een mooi geïllustreerd verslagboek beschikbaar waar men de teksten van de lezingen en getuigenissen kan terugvinden. Ook de visies van Fevlado en VLOK-CI op het CI komen aan bod, net zoals een aantal interessante literatuurtips en websites, en informatie omtrent VGT en het leren van VGT.

3.2.2. Redactionele bijdrage in het tijdschrift 'Dovennieuws'

Nadat Dovennieuws in 2008 uitgebreid geëvalueerd werd binnen de doelgroep, bleek dat Dovennieuws wel degelijk werd gepercipieerd als het verenigingsblad dat zorgt voor een band tussen de leden en de organisatie. Mede op basis van dit rapport werd het Dovennieuws ook intern in 2008 geëvalueerd. Er werd besloten om aandacht te geven aan verschillende punten:

- uniform en helder taalgebruik
- een betere afstemming van de inhoud op de website
- op een doordachte manier informatie aanreiken door middel van "verteerbare" artikels die een originele invalshoek gebruiken of de link maken met de leefwereld van de lezers
- verhoogde visuele aantrekkingskracht onder andere door de introductie van kleurendruk (effectief vanaf begin 2009)
- een aparte katern voor te behouden aan Jong-Fevlado.

Om Dovennieuws nog beter te maken dan ze al was, werd besloten om een cursus te laten doorgaan omtrent "duidelijk en efficiënt taalgebruik". Medewerkers binnen Fevlado werd de kans gegeven om deze cursus te volgen.

De redactieraad komt maandelijks samen ter voorbereiding en evaluatie van de verschillende edities van Dovennieuws.

3.2.3. Redactionele bijdragen in andere tijdschriften

In het kader van Werelddovendag werd er in de Vlaamse media uitzendtijd besteed aan de Vlaamse Dovengemeenschap.

Zo was er onder andere een interview op Studio Brussel, met live streaming via het internet zodat ook dove personen konden meegenieten van het gesprek. Ook werd er op vrijdag 25 september tijdens het weerbericht op één de nodige aandacht besteed aan dit evenement. Dit evenement kwamen aan bod in o.a. De Morgen (22/09/2009) en Het Laatste Nieuws (21/09/2009).

3.2.4. De website www.fevlado.be

De website www.fevlado.be is het middel bij uitstek geworden om zowel de Dovengemeenschap als het brede publiek te informeren en te sensibiliseren. Via de website werden dan ook alle belangrijke activiteiten van de dienst aangekondigd, zoals WereldDovenDag, erfgoeddag, open monumentendag, cursussen Vlaamse Gebarentaal, cursussen Dovencultuur met mogelijkheid om online in te schrijven. Daar waar mogelijk werd

zowel een geschreven versie als een VGT versie van de informatie voorzien. Ook toegankelijke culturele evenementen georganiseerd door derden kregen een vermelding op de nieuwsrubriek, die wekelijks geactualiseerd werd.

3.2.5. E-post

Belangrijke aankondigingen, waaronder WereldDovenDag en erfgoeddag kwamen op geregelde tijdstippen terecht in de mailboxen van de gratis abonnees.

3.3. Diversus baseert haar werking op recente wetenschappelijke inzichten, ervaringsdeskundigheid en recente tendensen in de maatschappij.

3.3.1. Diversus is betrokken bij netwerken en samenwerkingsverbanden met belangengroepen, ervaringsdeskundigen en/of wetenschappers.

Samenwerkingsverbanden, overleggen en vertegenwoordigingen zijn voor Fevlado-Diversus van essentieel belang in het kader van de uitbouw van een degelijke inhoudelijke werking.

1. Er is een intense samenwerking met Fevlado vzw en Fevlado-Passage vzw op strategisch, organisatorisch en inhoudelijk vlak. Er wordt ook een gezamenlijk personeelsbeleid gevoerd. Begin 2009 kwamen twee nieuwe coördinatoren in dienst bij Fevlado-Diversus als algemeen directeur (voor alledrie de organisaties) en als inhoudelijk coördinator.
2. De reguliere werking wordt via verschillende netwerken en samenwerkingsverbanden verder uitgediept:
  - er is een nauwe samenwerking met het Vlaams GebarentaalCentrum, dat per 1 januari 2008 een structurele erkenning krijgt. De coördinator en een stafmedewerker van Diversus zetelen er in de Algemene Vergadering, Raad van Bestuur en in een aantal werkgroepen
  - er is regelmatig overleg met de werkgroep dovencultuur CORA (overkoepelend overlegorgaan tussen de verschillende Doveninstituten)
  - CVo-VSPW Gent, waar o.a. het documentatiecentrum van Diversus is gevestigd
  - Naar aanleiding van het project VGT doe mee is een intense samenwerking met VLOK-CI, de Vlaamse vereniging van ouders van kinderen met cochleair implant, dit naar aanleiding van de organisatie van ontmoetingsdagen en een taalkamp VGT voor dove kinderen en hun omgeving
  - de expertengroep 'dovencultuur' van Fevlado-Diversus startte naar aanleiding van een discussie op nationaal niveau binnen de Dovengemeenschap en de tolkenwereld, met de opmaak van een visietekst omtrent culturele expressies voor en/of door doven.

3.3.2. Diversus doet aan deskundigheidsbevordering

Tijdens de functioneringsgesprekken en in de loop van het werkingsjaar werden vormingsnoden in kaart gebracht en afgesproken hoe die kunnen gelenigd worden. Van alle medewerkers werd een actief engagement verwacht om ook via bijscholing en vorming hun deskundigheid te bewaken en verder te ontwikkelen. Ze werden dan ook aangemoedigd om gedurende het werkjaar zich voor een aantal vormingsinitiatieven te engageren, intern als extern. Ook voor de freelance docenten VGT werd in 2009 een intern vormingsaanbod opgezet dat voor iedere docent een concretisering kreeg in een individueel uitgestippeld opleidingsparcours.

3.3.3. Diversus verspreidt informatie, ervaringen en deskundigheid via evenementen en manifestaties

3.3.3.1. Erfgoed 13 april 2009

Binnen het kader van het thema "Uit vriendschap" organiseerde Fevlado-Diversus in samenwerking met het archief Carton en NOWEDO vzw. de tentoonstelling: "Twee handen op één buik? Banden tussen doven en blinden vroeger en nu." De tentoonstelling ging over de vriendschapsbanden tussen doven en blinden in het verleden. Vroeger werd het doven- en blindenonderwijs dikwijls samen georganiseerd. Maar waren zij wel de beste 'vrienden'? Of leefden ze toch hoofdzakelijk apart? Op de tentoonstelling kon men zaken zien van zowel de dovenschool als het verenigingsleven van doven. Daarnaast was er ook een vertelhoek waar men na het bezoeken van de tentoonstelling een eigen getuigenis over vroegere schoolervaringen kon laten opnemen.

3.3.3.2 Open Monumentendag 13 september 2009

Fevlado-Diversus organiseerde in samenwerking met KOCA Antwerpen een tentoonstelling opgebouwd rond het thema "zorg". In totaal mocht men die dag tussen de 300 en 400 bezoekers verwelkomen in de gebouwen aan de Van Schoonbekestraat.

3.3.3.3 Cultuurmarkt Antwerpen 30 augustus 2009

Op 30 augustus nam Fevlado-Diversus voor de eerste keer deel aan de cultuurmarkt van Antwerpen, een grootse happening waar tienduizenden mensen komen proeven van alle aspecten van cultuurbeleving in Vlaanderen. Met een eigen stand ter hoogte van het Steen slaagde Fevlado-Diversus erin om heel wat interesse op te roepen bij toevallige passanten, met regelmatig vragen naar informatie omtrent de gebarentaalcursussen en andere vormingsmogelijkheden als gevolg.